

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

כה.

עין משפט נר מצוה

פב א ב מ"י פ"י מהל
 שנים ה' ג סמו עין
 פכ ע"ש ח"מ ס' קנה
 ספ"ג כ:
 פג ג מ"י ש' הלכה ה'
 סמו ש' פ"ש ע"ש
 ספ"ג ל:
 פד ד ע"ש ח"מ ס' ד'
 ספ"ג ד כה"ג:

גליון הש"ס

נבדא ומשתחוה קשיא. עי
 מטהרין דף לא ע"ג:
 (תוב) ד"ה אוריה ב' וד"ה
 עיקר. עי קדוש דף י' ע"ג
 רוח ד"ה וד"ה א"ה: שם ד"ה
 מוס' ב' וד"ה א"ה: כפ"י
 הקונטרס בתמני' כ"ל
 כג"ש מתקן ח' מ':

רבינו גרשום

פ"סא בורסקי. מקום
 שבערין בו הערות
 ומסרי: אלא למורה העי.
 מפני שרוח מעברי שהיא
 תוריה מנשבת בו ורוחה
 הורחה שאינה באה לעיר:
 חוץ ממערבה. שהיא תוריה
 ורוחה את הסריחה לעיר (כ)
 כן. שהיא אין עושה: שאלמלא
 כן. שרוח צפונית מבלבנת
 אין העולם מתקיים:
 יפוש כפיו לחימן. משום
 דמעמדה לאותו רוח תדיר:
 בחפלה. שהשכינה במערב
 ומשיה צריך להרחיק
 אין העולם מתקיים. [בנא]
 השמים היינו השמש והיח
 כשיוצאים במזרח לך
 משתחווים למערב ושם
 צריך להחזיר בשעת תפלה:
 ואימא. שהשכינה במזרח
 ודקאמר לך משתחווים
 עושים כעבר שנטול
 פ"ס ומשתחוה
 חזרו לאתרוי. כך בשעה
 שיוצאים ממזרח חזרוין
 מניחם לשכינה במזרח
 ומשתחווים ושוב יוצאין
 לבדן קשיא: לברך
 משליחותך ומשנה מבשר
 דם: ויאמר לך הננו. כ"כ
 שחן. [מלמן] שהשכינה
 בכל מקום: והנה המלאך
 הרובר בי יוצא מאת
 השכינה ומלאך אחר יוצא
 לקראתו. מן צד אחר יוצא
 ולפני שכינה: דמודי בה
 מיני. משתחווין לצבא
 השמים היוצאין אל המזרח:
 אוריה. קורין בלשונן לרוח
 מערבי: יערוך כמטר לקחי.
 זה הנוסע בתורה לשמה
 ומרצין אותו לשמור לקחי
 עושה טובה לעולם כמטר
 זה שבה מן מערב: שבאה
 מערפו של עולם. מרוח
 מערבי ערפו של שכינה
 הוא. דכתיב צפון ימין אתה
 בראתם דשומעו דימינו של
 שכינה בדרום ושמאלו לצד
 צפון ומיני למזרח וערפו
 למערב אלמא דשכינה
 בערבי: ותול טול אמרתי.
 היינו שמואל תורה שפוטק
 שלא לשמה מביא רעה
 לעולם כרוח צפוני שמנשב
 ומביא רעה לעולם: עד
 שמוצאת את ההוב. שנתונין
 בני אדם כספם והובם
 כולו בשביל התבואה:
 זהו כשעושים עלי דשא. זהו
 הנוסע בתורה שלא לשמה:
 כשעושים. כשד: וכל הנוסע
 בתורה לשמה מביא טובה
 לעולם כרביבים הללו
 שיוודין בנחת:

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משני הקרקע כשהיא כולה
 גלל מניק: **אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.**
 משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
 (בכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מביא
 הקש בחוטמו: **מפני שהיא**
 תדירה. לא גרסי' מיני דמן הברייתא
 היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"ת
 גלילה נמי בנזרח משתחווים
 וי"ל דלזין לנו ללמוד אלא ממה שאנו
 רואין וא"ת ואמאי לא נדע מקום
 תפלה מניח המקדש שהיתה שם
 שכינה בנזרח וי"ל דמשם אין ללמוד
 דאע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
 להשיג ארון וכפורת אלא צד אחד
 וי"ל צ"ל אומר דמשם אין ללמוד
 דשכינה בנזרח דנהי דבית קדש
 הקדשים היה בנזרח המקדש מ"מ
 הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
 ונועדתי לך שם היה בנזרח בית קדשי
 הקדשים: **לצבא רוחתא אוקמן.**
 כל הני אמוראי לית להו ה"ל דמניח
 בצרכות (ג). שחייב אדם להתפלל
 נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
 אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
 ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
 דלמרי שכינה בנזרח סבר כר"ע
 דלמרי מפני שהיא תדירה ו' מניח
 דשמעתי דלמרי כגון ארון דימיון
 לצפונא דארעא דירשאל אדרמינו סבר
 לה כנרייתא דכרכות:

אוריה. לזון שפ"ה דלוריה מערב
 נראה ל"ת: **ולר"ה עיקרי:**
רוח מערבית שבא מערפו של
עולם. כדפי' בנזרח מאחורי
 של עולם דנזרח קרוי אחר דכתיב
 אחר וקדם לרמי' ודרשינן [בנחגיגה]
 (דף יג). לענין מזרח ומערב וכתבי
 נמי ארס מקדם ופלאשתי' מאחור
 (שפ"ה ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
 שמאל כדלמרי' דשמעתי' ויינו משום
 דשכינה בנזרח ופני השכינה למזרח
 לך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
 ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
 בכל מקום צ"ל דהאי דקרי מזרח
 קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
 שמאל משום שכינה צדי' המקדש
 שהיה בנזרח ופני השכינה כלפי
 ירשאל שהיו בנזרח ומשתחווים שם:
הגדה"ה ורבינו יצחק ז"ר יהודה
 פירש דכשעמד אדם הראשון
 כשנצטו היו פניו למזרח ואין נראה
 שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
 דלמרי שכינה בנזרח ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערבת כל העולם
בזא. והא דמשמע דנמנימין
 שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא
 צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
 היא מסערת **כדפי' הקונטרס** דנמנימין:
 וממזריס

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא צ"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' עין
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים
שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
ממש מחזירין שליחותן שנאמר ^ה **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר ^ה **הנה המלאך**
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (ו)
מאי דכתיב ^ה **יערוף כמטר לקחי זו רוח**
מערבית שבאה ^ה **מערפו של עולם תול**
שמוצת את הוהב וכן הוא אומר ^ה **הולים זהב מכים בשעירים עלי דשא**
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר ^ה **וכרביבים עלי עשב זו**
רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים תניא ר"א אומר עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל: מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה **אין עושין בורסקי אלא למורה**
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה מן הירק ואת
 הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן
 הדבורים **ורבי יוסי מתיר בחרדל:**
גמ' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה ובסוף חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל תניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מא